

Letnik je izredno pester, kar je pri tej ugledni reviji že običajno. Polovica prispevkov je posvečenih 60-letnici Rolanda Hampe, zato nosijo še posebej izbran umetnostnozgodovinski pečat.

E. A. Zevoudaki obravnava (1—84) atiško reliefno polihromo keramiko poznega 5. in 4. stoletja pred n. š. Delo je hkrati avtorjeva disertacija, ki pokaže na zanimivo tehnično in umetniško samostojno skupino v rdeče figuralni keramiki 5. stoletja. E. Schlörb-Vierneisel (89—110) objavlja tri nove grobne reliefe z atenske Svete Poti (na vseh je upodobljena stoječa, v desno obrnjena mlada žena), vsi so iz 4. stoletja, eden z elegičnim epigramom, ki ga v širokem okviru obravnava K. Vierneisel (111—123). A. Mallwitz objavlja (124 do 146) redko najdbo, ki nima enostavne interpretacije, namreč bogato ornamentiran ploščat akroterij (s 112 cm premera!) iz Olimpije, 5. stoletje pred n. š. E. Simon posveča članek (147—166) bogatim zatrepom Zeusovega templja v Olimpiji, razporeditvi skulptur, umetnostnozgodovinski obdelavi gradiva ter interpretaciji. Sp. Marinatos piše o sovjem boštvu iz Pyla (176—174), boštvu smrti, ki ga stavlja v širok mitološki okvir in ugotavlja med drugim, da je bilo totem Minyjcev z zahodnega Peloponeza, ki so imeli plemenski center v Orhomenu. Njihovi zadnji potomci so bili Nelejci. Mimogrede: vodja oddelka iz Orhomena v Troji je nosil 'sovje' ime, Askalaphos; vsak grob ('Tholosgrab') v Pylosu vsebuje zlato sovo. In Atenina sova? Vsi jo po Ezopu interpretirajo za simbol modrosti, Marinatos pa opozarja, da prvi atenski novci s sovo niso bili kovani pred Pisistratom, Pisistratos sam pa je bil — Nelejević. Chr. Leon objavlja (175 do 185) novo bronasto statueto kurosa iz Mesenije (6. stoletje pred n. š.); E. Zwiertelein-Diehl pa poda novo interpretacijo (186—199) friza pikside iz Bostona (pesniško posvečenje Arhiloha?). M.

Schmidt (200—212) interpretira mitološko sceno na lekitu iz 5. stoletja. Kljub prepovedi Atene je Kekropova hči pogledala iz zemlje porojenega Erihtonija, ko ji je Atena zaupala košaro, kjer je počival v obliki kače (ali čuvan od kače?). W. Hoepfner (213—234) daje detajlne kompozicijsko-euritmične pripombe k jonskim kapitelom uglednega arhitekta Hermogena in k Vitruviju. G. Beckel (235—241) piše o würzburgskem dvojnem reliefu. Gre za votivni relief iz 4. stoletja z adoranti na eni in z boštvi na drugi strani. T. Lorenz (242—249) zanimivo analizira portret mladega Cezarja iz There. G. Korpcke (250—314) pa izkopavanja južnega temena Heraja na otoku Samu (8.—6. stoletje pred n. š.) v letih 1961—65. A. Winter zaključí letnik (315—322) z zanimivim keramičnostudijskim poskusom. Posrečilo se mu je pokazati, kako so Grki dobili rdečo barvo na pozno arhajski keramiki.

A. Šašel

Mitteilungen des Deutschen Archäologischen Instituts, Athenische Abteilung, Band 84 (1969). Verlag Gebr. Mann, Berlin, str. 236, 98 tab., 3 priloge.

W. Deyhle obravnava vprašanje mojstrov v arhajski plastiki Atike (1 do 64), v dobi, ki je seveda mnogo manj obdelana kot klasična, čeprav ni obremenjena s tolikimi kopijami in replikami, ki po svoje pričajo o slovesu in ugledu posameznih del in mojstrov. Najprej se dotakne mojstra 'jezdeca Rampin' in skuša definirati njegova dela ter obseg delavnice. Nato preide na njegova dva naslednika, od katerih je prvi Endoios, drugi Antenor. Endoios spada v zadnje tri decenije 6. st. in je že tudi literarno zabeležen. Je vodilni kipar Pisistratovega Ateninega templja, kot ugotavlja avtor, in njegovo delo je med drugim friz na Sifnjski zakladnici. Antenor je najbolj znan po svojem delu 'Morilci

tiranov'. Avtor obravnava njegova dela na Akropoli, v Delfih, na Eretriji in njegovo kronologijo, ca. 530—480. Zaključni deli, ki jih je ustvaril kipar Phaidimos; na kraju doda pregled epigrafsko dokumentiranih arhajskih kiparjev v Atiki.

G. Schmidt obravnava v studiji *Kopf Rayet und Torso vom Piräischen Tor* (65—75) nov fragment arhajske plastike; podobno U. Knigge (76—86), ki analizira nov odlomek kurosa iz Pirejskih vrat. T. Karaghiorga obravnava žensko boštvo na kameli (87—102), najdeno v Tegeji na prostoru Agios Sostis, kjer so v prejšnjem stoletju izkopali na tisoče arhajskih in klasičnih glinastih idolov (verjetno gre za prasakralni prostor). Statueta, katere motiv je v grškem svetu redek, spada v območje leta 500 in pričuje, da je ideja prišla iz siro-feničanskega sveta in imela svoj odmev v sklopu raznih mističnih kultov v Tegeji v bližini templja Afrodite Paphia, ki ga dokumentira Pausanias. F. Brommer objavlja svojo 5. studijo k partenonskim zatrepom (103—126), predvsem k vzhodnemu in zahodnemu, ki ju obdela predvsem s kompozicijskega in rekonstrukcijskega vidika.

A. Delivorrias objavlja nove odlomke z dekorativnega friza na Pozejdonovem templju na rtu Sunion (127—142), in sicer odlomek bradatega Kentavra, torzo borca, odlomek žene, ki jo ugrabi Kentaver, odlomek ženskega reliefa v peplu itd., na kraju pa doda poskus rekonstrukcije Kentavromahije na tem frizu. S. Karusu se ukvarja s Hermesom z otoka Andros in njegovo spremljevalko (143—157), verjetno gre za nagrobni statui moža in žene iz 1. st. pred n. š. A. Linfert išče mojstra 'Čepeče Afrodite' (158—164) in ugotavlja, da izvira iz 1. st. pred n. š. iz rodskega umetniškega kroga. W. Hoepfner izraža nove misli k osnutku Ateniškega templja v Ilionu (165—181), ki ga

arhitektonsko-kompozicijsko analizira. H. Weber obdeluje Zevsov tempelj v frigijskem mestu Aizanoi, ki ga interpretira kot panhelensko svetišče iz rimske dobe (182—201). H. P. Isler pa obravnava zgodnjebizantinsko cisterno v Heraju na otoku Samu (202—230) z ogromnim številom pestrih najdb v zasnopi in ugotavlja, da je služila za shranjevanje vina.

Tako nam novi zvezek *Athenische Mitteilungen* s svojo pestro vsebino prinaša vrsto zanimivosti.

A. Šašel

Nevenka Spremo Petrović, *Proporcijski odnosi u bazilikama ilirske prefektore* (redaktor Đurde Bošković). Arheološki institut, knjiga 7 (Beograd 1971) 137 strani, 31 slik med tekstom, XL tabel izven teksta.

Pred desetimi leti sem za Argo recenziral razpravo N. Petrović *Rapports et proportions dans les plans des basiliques du Vème et du VIème siècle de Ravenne et du littoral septentrional de l'Adriatique*. Ob tej priliki sem navedel avtoričino zelo resno ugotovitev: »La création de toute oeuvre d'art qui se distingue par la beauté de ses détails et de son ensemble est basée sur de nombreuses lois pour lesquelles il est impossible de supposer qu'elles ne sont qu'un produit de l'intuition de l'auteur«. N. Petrović danes ponovno navajam, ker je tudi v svojem posthumnem izdanem delu zvesta tej ideji skušala razkriti kompozicijske zakonitosti v bazilikah nekdanje ilirske prefektore, predvsem na ozemlju današnje Srbije, Makedonije in Grčije. Modularna analiza arhitektonske kompozicije je pri nas na Slovenskem namreč še vedno premalo upoštevana.

V Uvodu avtorica sama prikazuje metodo in področje svojega dela: »Istražujući način koji je doveo do određenih odnosa i proporcija u osnovama ovih